

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 210 7161, el. p. info@ekgt.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614

Lietuvos Respublikos Seimo
Kultūros komitetui
Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetui

2025-06-09 Nr. S-101

DĖL SIŪLYMO PAPILDYTI LIETUVOS RESPUBLIKOS REGIONINĖS PLĖTROS ĮSTATYMĄ NUOSTATOMIS DĖL KULTŪROS

Etninės kultūros globos taryba (toliau – EKG) ne kartą svarstė, kad Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatyme (toliau – RPI) labai trūksta dėmesio kultūrai ir etnografiniams regionams, apsiribojama tik ekonominiais ir socialiniais tikslais.

Europos regionų asamblėjos deklaracijoje (1997) pabrėžiama, kad regionai pasižymi tautos kultūriniais, istoriniais, lingvistiniais, socialiniais, ekonominiais ir geografiniais požymiais, o jų „įvairovė įtvirtina neišmatuojamus turtus“ (*Preambulė*, 6 punktas). Tokia nuostata gyvuoja iki šiol, ypač Vakarų Europoje, kur *progresyviuoju regionalizmu* vadinamas regionų siekis stiprinti kultūrinį savitumą ir vietos bendruomenes kovojant su netolygiu regionų vystymusi. Įsisąmonintas žmonių prisirišimas prie regiono ypač svarbus siekiant regionų plėtros: ne veltui italų mokslininkas Roberto Camagni, kalbėdamas apie sėkmingą regiono plėtrą, pabrėžė materialių ir ypač nematerialių išteklių (tarp kurių nemaža reikšmė tenka elgesio normoms, vertybių sistemoms, socialiniams tinklams ir kt.) svarbą teritorijos vystymuisi – tai jis pavadino *Teritorinio kapitalo koncepcija*. Nuostata atsižvelgti į regionų kultūrą ir istoriją įtvirtinta nuo 2007 m. Europos Sąjungos plėtojamoje *sanglaudos politikoje*, kurios tikslai įgyvendinami ne tik bendrosiomis ekonominėmis ir socialinėmis priemonėmis, bet ir puoselėjant kultūrą.

Dėmesys mūsų valstybės regionų kultūrai pabrėžiamas Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatyme (toliau – KKP įstatymas), kurio 3 straipsnio 2 dalyje įvardijant kultūros politikos uždavinius nurodytas uždavinys „puoselėti Lietuvos etnografinių regionų (Aukštaitijos, Dzūkijos (Dainavos), Suvalkijos (Sūduvos), Žemaitijos ir Mažosios Lietuvos) kultūrinį savitumą“, o KKP įstatymo 5 straipsnio „Kultūros horizontalumo principo taikymas kitose valstybės politikos srityse“ 5 punktas nurodo savitos kultūros įvairovės išsaugojimo ir puoselėjimo reikšmę regionų plėtros srityje.

Lietuvos valstybės įsipareigojimai dėl regionų kultūros puoselėjimo nustatyti ir Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme, daug dėmesio skiriant etnografiniams regionams. Etnografinių regionų puoselėjimo svarba įtvirtinta ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 789 patvirtinto Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano dalyje „Konkretizuoti sprendiniai. Lietuvos regionai 2030“.

Tuo remdamiesi teikiame siūlymus įtraukti nuostatas dėl kultūros ir į Regioninės plėtros įstatymą:

1. RPI 2 straipsnio 4 dalyje *regiono* sąvoka tapatinama tik su apskritimi arba tam tikra Vyriausybės sudaryta teritorija, bet neatsižvelgiama į istoriškai susiformavusius etnografinius regionus, o tai prieštarauja minėtoje Europos regionų asamblėjos deklaracijoje pateiktai nuostatai

dėl regionų. Todėl siūlome papildyti RPĮ 2 straipsnio 4 dalį, išdėstant ją taip: „4. Regionas – apskritis, kurioje yra įsteigta regiono plėtros taryba, arba iš vienos ar kelių bendras ribas turinčių apskričių ar kelių bendras ribas turinčių savivaldybių Vyriausybės sudaryta teritorija. **Istoriškai susiformavęs Lietuvos kultūrinis regionas – tai etnografinis regionas.**“

2. Kultūrinių funkcijų įvardijimo trūksta RPĮ 2 straipsnio 5 dalyje apibrėžiant sąvoką *Regiono plėtros taryba*, todėl siūlome šią dalį papildyti, išdėstant ją taip: „5. Regiono plėtros taryba – konkrečios apskrities savivaldybių įsteigtas juridinis asmuo, planuojantis ir koordinuojantis nacionalinės regioninės politikos įgyvendinimą toje apskrityje **ir su ja susijusiame etnografiniame regione**, skatinantis apskrities socialinę, **kultūrinę** ir ekonominę plėtrą ir apskrities savivaldybių bendradarbiavimą, atstovaujantis regionui.“

3. Kultūriniais dėmenimis siūlome papildyti ir RPĮ 2 straipsnio 6 dalyje apibrėžtą sąvoką *tikslinė teritorija*, išdėstant šią dalį taip:

„6. Tikslinė teritorija – teritorija, pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytus kriterijus išskirta siekiant bent vieno iš šių tikslų:

1) papildomai skatinti palankių socialinės, **kultūrinės** ir ekonominės plėtros sąlygų neturinčios teritorijos vystymąsi, mažinant socialinius ar ekonominius, **kultūrinius** skirtumus tarp regionų arba regiono vidinius socialinius, **kultūrinius** ar ekonominius netolygumus;

2) išnaudoti išskirtinį teritorijos plėtros potencialą;

3) padėti prisitaikyti prie iš esmės pasikeitusių ekonominės ar socialinės, **kultūrinės** aplinkos sąlygų;

4) puoselėti Lietuvos etnografinių regionų kultūrinį savitumą.“

4. Atitinkamai būtina įtraukti į RPĮ 2 straipsnio 7 dalį įstatymus, kuriuose vartojamos su kultūra susijusios sąvokos, todėl siūlome papildant RPĮ 2 straipsnio 7 dalį išdėstyti ją taip: „7. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatyme ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme, **Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme.**“

5. Kultūros puoselėjimas regionuose įtrauktinas ir į *nacionalinės regioninės politikos tikslo įgyvendinimo uždavinius*, todėl siūlome papildyti nauju punktu RPĮ 3 straipsnio 2 dalį, ją išdėstant taip:

„2. Nacionalinės regioninės politikos tikslo įgyvendinimo uždaviniai:

1) skatinti regionų prisitaikymą prie kintančių ekonominės, **kultūrinės** ir socialinės aplinkos sąlygų, išnaudojant ir stiprinant kiekvieno regiono konkurencinį pranašumą ir kompetenciją;

2) didinti funkcinių zonų infrastruktūros ir (ar) paslaugų tinklo efektyvumą, užtikrinti, kad šia infrastruktūra ir paslaugomis galėtų naudotis visi gyventojai;

3) mažinti socialinius, **kultūrinius** ir ekonominius skirtumus tarp regionų ir pačiuose regionuose;

4) skatinti kultūros plėtrą regionuose ir puoselėti Lietuvos etnografinių regionų kultūrinį savitumą.“

6. Dėmesio kultūrai būtina skirti ir apibrėžiant *regioninės svarbos projektus*, todėl siūlome papildyti 7 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. Projektą regioninės svarbos projektu, tai yra projektu, kurio įgyvendinimas turės esminės teigiamos įtakos regiono ekonominei, socialinei, **kultūrinei**, demografiniai ar aplinkos būklei ir (ar) atskiros ūkio šakos (sektoriaus) būklei, pripažįsta regiono plėtros taryba, vadovaudamasi Vyriausybės nustatytais projekto poveikio nacionalinės regioninės politikos tikslui ir uždaviniams įgyvendinti vertinimo kriterijais.“

7. RPĮ 7 straipsnio 1 dalis apibrėžia regiono plėtros tarybos veiklos tikslus, tačiau tarp jų neminima kultūra, todėl siūlome RPĮ 7 straipsnio 1 dalį papildyti, išdėstant ją taip:

„1. Regiono plėtros tarybos veiklos tikslai:

1) planuoti ir koordinuoti nacionalinės regioninės politikos įgyvendinimą konkrečiame

regione ir kartu su kitomis regionų plėtros tarybomis, savivaldybių institucijomis ir įstaigomis įgyvendinamas regioninės plėtros skatinimo priemonės;

2) skatinti socialinę, **kultūrinę ir** ekonominę regiono plėtrą, darnų urbanizuotų teritorijų vystymą, socialinių, **kultūrinių** ir ekonominių skirtumų tarp regiono ir kitų regionų bei šių skirtumų tarp regiono savivaldybių mažinimą;

3) skatinti savivaldybių bendradarbiavimą siekiant padidinti funkcinį zonų vystymo ir viešųjų paslaugų teikimo organizavimo efektyvumą;

4) atstovauti regionui.“

8. RPI 23 straipsnio 10 dalyje įvardijamas *regiono plėtros tarybos kolegijos patariamąsios partnerių grupės* sudarymas, tačiau tarp partnerių nėra aiškiai įvardyti kultūros srities atstovai. Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo 6¹ straipsnio 10 dalyje yra apibrėžti EKG regioniniai padaliniai – regioninės tarybos, veikiančios etnografiniuose regionuose ir padedančios spręsti strateginius etninės kultūros globos, plėtros ir politikos klausimus etnografiniame regione (į jas savo atstovus 4 metų kadencijai Regioninių tarybų nuostatuose nustatyta tvarka deleguoja tame etnografiniame regione veikiančios asociacijos, valstybės ir savivaldybių institucijos, susijusios su etninės kultūros globa ir plėtra). Tuo remdamiesi siūlome įtraukti į regiono plėtros tarybos kolegijos partnerių grupę atstovus iš EKG regioninės tarybos (susijusios su atitinkamu regionu), papildant RPI 23 straipsnio 10 dalį ir išdėstant ją taip: „10. Kolegija iš darbdavių, profesinių sąjungų organizacijų, bendruomeninių ir kitų nevyriausybinių organizacijų, **taip pat Etninės kultūros globos tarybos regioninių tarybų** (toliau – partneriai) atstovų sudaro patariamąją kolegijos partnerių grupę.“

Atitinkamai reikėtų pakeisti ir RPI 23 straipsnio 13 dalį, išdėstant ją taip: „13. Atstovus į partnerių grupę deleguoja darbdavių ir profesinių sąjungų organizacijos, Darbo kodekso nustatyta tvarka atrinktos į Lietuvos Respublikos trišalę tarybą, Nevyriausybinių organizacijų taryba ir Nacionalinė bendruomeninių organizacijų taryba, **taip pat Etninės kultūros globos tarybos regioninės tarybos**. Į partnerių grupę deleguoti atstovai turi būti nepriekaištingos reputacijos, kaip ji suprantama pagal šio įstatymo 22 straipsnio 7 dalį.“

9. RPI 23 straipsnio 14 dalyje yra apibrėžiamas atstovų į partnerių grupę rinkimas, tačiau trūksta kultūros srities partnerių įvardijimo, todėl siūlome RPI 23 straipsnio 14 dalį papildyti, išdėstant ją taip:

„14. Renkant partnerius ir jų atstovus į partnerių grupę, turi būti užtikrinama, kad:

1) partnerių grupėje būtų atstovaujama kiekvienai iš šių interesų grupių: verslo organizacijų interesų grupei, profesinių sąjungų organizacijų interesų grupei, **kultūros interesų grupei**, bendruomeninių ir kitų nevyriausybinių organizacijų interesų grupei. Interesų grupei partnerių grupėje gali būti neatstovaujama tik tuo atveju, kai į partnerių grupę nedeleguojamas šiai interesų grupei atstovaujantis kandidatas;

2) ne daugiau kaip pusę visų partneriams atstovaujančių partnerių grupės narių sudarytų tai pačiai interesų grupei priklausančių partnerių deleguoti atstovai.“

Tikimės, kad šie EKG siūlymai bus apsvarstyti planuojamame bendrame Seimo Kultūros komiteto bei Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto posėdyje.

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

LIETUVIŲ LIAUDIES
DAINŲ METAI
2025